

مجلات دسترسی آزاد

Open access journals

هائده ذوالفقاری

۱۳۹۸

مجلات یکی از روشهای معمول و رایج برای انتشار اطلاعات علمی هستند و در درون خود نیز به انواع مختلفی تقسیم می‌شوند. یکی از معیارهای طبقه‌بندی مجلات به طبقه مجلات اوپن اکسس (open access) و کلوز اکسس (close access) می‌باشد.

به مجلاتی که محتوای مقاله به صورت آنلاین و بر روی وب سایت مجله قابل دسترس است و فواندگان برای دانلود و استفاده از آن هیچ مانع پولی و یا موانع دیگری روبروی خود نمی‌بینند، مجلات Open Access می‌نامند. معمولاً مولف هزینه‌های چاپ و انتشار مقاله را می‌دهد تا فواندگان بتوانند به صورت آزادانه به محتوای مقاله وی دسترسی پیدا کنند. به این معنی که مجله پولی که از فواندگان مقاله دریافت می‌کند را از مولفین مقاله دریافت می‌کند.

در مقابل مجلاتی که اجازه دسترسی آزاد به مقالات وجود ندارد، در اصطلاح مجلات کلوز اکسس close access گفته می‌شود. درنهایت فواندگان یا کتابخانه‌ها برای دسترسی به مقالات این نوع مجلات بایستی حق آبونمان مجلات را پردازند تا بتوانند از مقالات مندرج در آنها استفاده کنند. همچنین، در این مجلات بین مولفین مقاله و مجله قرار داد کپی رایت امضا می‌گردد و

مجله حقوق اشتراک گذاری و تکثیر محتوای مقاله را به عهده می‌گیرد. بنابراین این مجلات برای فواندگان تمت عنوان مجلات پولی می‌باشند.

انتخاب بین ژورنال‌های اوپن اکسس (open access) و کلوز اکسس (close access) بر اساس معیارهای متفاوتی صورت می‌گیرد:

۱. مجلات کلوز اکسس (close access) معروف تر و بین مجامع علمی و آکادمیک شهرت و اعتبار بیشتری دارند. زیرا بسیاری از آنها دارای **ایمپکت فاکتور** F هستند اما مجلات اوپن اکسس (open access) معمولاً ضریب تاثیر F ندارند. اما نداشتن ضریب تاثیر نمی‌تواند تنها ملاک انتخاب یا عدم انتخاب یک مجله باشد و می‌بایست به فاکتورهای دیگر هم توجه کرد.

۲. مجلات اوپن اکسس (open access) مدت زمان کمتری را برای چاپ و پذیرش مجلات تفصیص می‌دهند و معمولاً فرآیند پاسخ دهی آنها به مولفین کوتاه است اما این فرآیند در مجلات کلوز اکسس (close access) معمولاً طولانی

است مگر این که برای داوری سریع هزینه بالایی دریافت کنند و مقاله شما را داوری نمایند.

در مجلات **Open Access** یا همان دسترسی آسان، به تمامی کاربران اجازه ی فوآاندن، بازگذاری، نسخه برداری، توزیع، چاپ، نمایه دادن و بطور کلی استفاده ی قانونی از مطالب را می دهند.

مجلات **open access** به دو صورت طلایی و سبز هستند. در مجلات طلایی نویسندگان مقالات خود را در ژورنال به صورت رایگان منتشر میکنند و نویسندگان اجازه انتشار مقاله در مجلات دیگر را ندارند ولی در مجلات سبز، ابتدا مقالات در مدت زمان محدودی به صورت دسترسی آزاد در اختیار همه قرار می گیرد و پس از آن نویسندگان می توانند مقالات خود را در سایر پایگاه ها و وبسایت شفصی خود منتشر کنند.

در مجموع مجلات **open access** با رویکردی نو پا به عرصه گذاشته اند و محققین باید با استفاده از آن ها بر اطلاعات علمی در زمینه ی مطالعاتی خود بیفزایند.

این مجلات در راستای بالا بردن و تقویت کردن زیر شافه های علوم مختلف بوجهود آمده اند و با مطالعه و استفاده ی رایگان آنها میتوان پندین منبع غنی علمی را در شافه ی مطالعاتی خود بدست آورد.

سایت های علمی برای جستجو و داندلود رایگان مقالات اوپن اکسس:

۱- CORE

این پایگاه به شما امکان جستجو در میان بیش از ۶۶ میلیون مقاله اوپن اکسس را می دهد. در مدود ۵ میلیون مقاله از بین این مقالات به صورت مستقیم از سایت CORE قابل داندلود است و سایر مقالات نیز دارای لینک دسترسی و داندلود در سایت ناشر مجله هستند.

<https://core.ac.uk/>

۲- Directory of Open Access Journals یا DOAJ

مجلات نمایه شده در این پایگاه تقریباً تمامی موزه های علوم را پوشش می دهد. این پایگاه قابلیت دسترسی به مجلات با

کیفیت بالا را فراهم می کند. در این پایگاه بیش از ۲

میلیون مقاله و ۹۵۱۹ مجله نمایه شده است.

<https://doaj.org/>

۳- ScienceOpen

این پایگاه به عنوان یک شبکه پژوهش و نشر فعالیت دارد و دسترسی به بیش از ۴۴ میلیون مقاله اوپن اکسس را فراهم می کند.

<https://www.scienceopen.com/>

۵- Education Resources Information

یا ERIC Center

ERIC وابسته به موسسه علوم آموزشی می باشد و همان گونه که از نام آن پیداست قابلیت دسترسی به منابع علمی مرتبط با آموزش و یادگیری را فراهم می کند.

<https://eric.ed.gov/>

۶- Semantic Scholar

این پایگاه یکی از منمصر به فردترین پایگاه های جستجو و داندلود رایگان مقالات علمی در دنیا است که از هوش مصنوعی برای دسته بندی میلیون های مقاله استفاده می کند.

<https://www.semanticscholar.org/>